Beehaząą́ Ił Ch'ét'aah

[preamble]

Kót'éego Haz'aah: Baá akohwiindzingo éí íligó adaanisiikéesgo nihiisílá. Áadóó aheelt'éego dóó bee nihá'ahoot'i'ígíí doo handit'áago. Bíla' ashdla'ii éí t'áá' áltsoni bée hóldzilgo beehwiidoo'aal t'áá níík'eh dóó aheelt'éego bee ahaanitsáhakeesgo éí bee ahihodíne'enah nahasdzaan bikáagí.

Kót'éego Haz'aah: Diné doo ílįį́go baa nitsahakeesgo adeesdee' éí biniinaa t'áá na'níle'dii ábi'dil'í. Biniinaa diné bini' dazlįį́' dóó nahasdzáán t'áá níít'éé bíla' bee hideeznáá ashdla'ii t'áá bíniik'eh hadeesdzih nízingo bee bá haz'ąą́ doo dóó yoodląnígíí dóó doo yináldzidgo dóó doo bini' si'ąą́go t'áá ałtsoní ni'hookáá' dine'é aláahdi bee ba'akohwiidzin doo.

Kót'éego Haz'aah: Tsí'dó doo t'áágéédda bíla' ashdla'ii' ách'aa' hadeesdzih nizingo t'áadoo le'é bee bidiljishgo biniinaa éí bila' ashdla'ii t'áá ałtsoní bee baahoochi'go beehazáanii bá alyaa.

Kót'éego Haz'aah: Tsída aláahdi ach'įhol'į´k'é wolyé hígíí dine ałąą at'éhígíí kéyah yee da'ahootą doo biniiyé.

Kót'éego Haz'aah: Bíla' ashdla'ii kéyah dahnidahaaz'ąą́go yee da'ahótą'ígíí yik'éhgo deiyíłnííshígíí yee háádaashzííh bíla' ashdla'ii bee baa ákohwiiniidzinígíí binahji' bila' ashdla'ii íliígo baanitsínáhoodeeskééz. Diné dóó sáanii t'áá ła'í nízínígo aheełtéego bá adahazł'i éé bina;hji' diné beeiina' náás noosééł dóó iiná yá'át'éehii néididooléełgo bá bichą' hwíidóone'.

Kót'éego Haz'aah: Kéyah yá nídaazínígíí yee ádáhadaasdzííh kodóó nídidoolyééł ahił nideiilnishgo kéyah nidahaz'ąą́go yee do'ahóótą'ígíí bił náhásdzáán t'áá níít'éé bidine'é yee hodísin doo. Bíla' ashdla'ii bee baa hóch'į'ígíí doo t'áá bí bíni' k'ehgo hiinánánígíí.

Kót'éego Haz'aah: T'áá ałtsoní yaa akonídzin díí bee baa hóchi'ígíí dóó t'áá yíník'eh iináago áláah áníłtsohgo baa nitsá'hákeesgo binahjji' baa ákohwiinidzinígíí bee ha'oodzííh.

K'ad Kót'e Áłah' Azlįį́'ígíí Yee Ák'ihadaasdzíí

Díí nahasdzáán bee bá ha'adziih bíla' ashdla'ii bee baa hóchi'ígíí bik'ehgo ó'ool'ííłdoo biniiyé, bíla' ashdlaa'ii t'áá ałtso bá áté dóó kéyah t'áá át'é sinilígíí bá'at'é, t'aałá'íjinízínígo dóó bíla ashdla'ii nináníl'ąą́ji' ádííyóltą' dooleeł díí ha'oodzii'ígíí. Bila' ashdlaa'ii áłahji' bini'nilíidoo dóó yee náásgóó anootiiłdoo. Áádóó bee ó'hoo'ąąhdoo nee'ni'ji' bee hodílzindoo díí bee'aahóchi'ígíí dóó yíník'ehgo bee náás 'iiná yidiłdoo díí kéyah haz'ąą́doo dóó tówónanígóó be hołdzildoo t'áá ałtsohjigo dóó bik'eh 'ééhozin doo dóó dilyindoo naat'ąą́nii kéyah yándaazínígíí bitahgo aadóó diné yił kééhat'iínii yásizínígíí bił haz'ąą́ji.

Łáa'ii Góne' Biyi' Yisdzohígíí

Bila'ashda'ii t'áá ałtsoh yiník'ehgo bidizhchih dóó aheełt'eego ílijígo bee baahóchi'. Eíí hání' dóó hánítshakees hwiihdaasya' eíí binahji' ahidiníłnáhgo álíleek'ehgo k'é bee ahił niidlií.

Naaki Góne' Biyi' Yisdzohígíí

Tsídí t'áá ájít'é beeháhaz'ą' haahóchi'go dóó yiník'ehgo nijigháo kodóó bee hoo'a'ígíí bik'ehgo t'áadoo bee' ał'ąą'át'éhégóó. Jó díí dóone'é idlínígíí, hakágí anoolninígíí, asdzání dóó diné ídlihígíí dóó nihizaad áádóó nihe'oodla' áádóó nihiwááshindoon baa nitsiikeesígíí áádóó bee ndahsiidzinígíí, dóó nihikéyah dóó nihi'dizhchiíhji' bee nihaahóchi'.

Kodóó nasgóó doohaadeet'éégodah bee ahantsiikeesda doolééł nihiwááshindoon át'éhąģíí dóó nihił haz'ánígíí doodaii' tówánáanígóó kéyah adahoot'éhígíí doodaii' kéyah nijigháádęę' azaáshį́í t'áásahdii biłhaząándi, áádóó nanáła'bígó bikáá' kéhojit'įį́go azhąśhį́í doo t'áá bi adahnahat'áada ndi doodaií' t'ááhó ádahnahwiijit'áhígíí t'áábi'oh ndi.

Táá Góne' Biyi' Yisdzohígíí

Tsídí t'áá ájít'é bee háhaz'ą´iiná'ázhdoolííłgo áádóó 'ałdó t'áá yiní k'ehgo hołdzilgo hołhaz'ąą́doo.

Dįį́ 'Góne' Biyi' Yisdzohigií

Ła'dah éí doo naalteeh'é dooleełda dóó dooháida yá naal a'í dooleeł da dóó doo naalteh'é adoolniiłgo doo bee haz'ąą́da.

Ashdla' Góne' Biyi' Yisdzohígíí

T'áá heíída éí doo atídoolníiłda áádóó 'ałdó' doo t'áá na'níle'dii diné doo ídlį́íǵo baa tsehodidookosda.

Hastą́á Góne' Biyi' Yisdzohígíí

Tsi'dí T'áá ájít'e há bee haaz'ą´haa'akowhiindzingo t'áá ałtsohjį' bíla'ashdla'ii jílįį́go bee haz'áánii yeehas'ą´.

Tsosts'id Góne' Yisdzohígíí

Tsí'dí t'áá ájít'e ahejít'é bee haz'aanii binahji' dóó doo ho'doolch'iíh da dooleeł aheett'éego haahóchi' bee haz'áanii binahji' t'áá ajittsoh éí hak'ésti' haahóchi'go binahji doo hodoolch'ií da díí doo bit adodzih da. Kwe'é bee ha'oodzíhígíí doo ooch'iíd habizhdiyoot taat da.

Tseebíí Góne' Yisdzohígíí

Tsí'dí t'áá ájíłtsoh bee háhaz'ą´t'áa doole'é há hasht'e doolníiłgo wááshindoon áájí yá 'ééhósinígíí ákót'éego bee haz'áanii bee há'ahoot'í' yęę́ biłaszihgo.

Náhást'éí Góne' Yisdzohígíí

T'áá háida éí biniinaanii ádingo doo bi'didool tsoołda dóó doo yah'adoolt'eeł da dóó doo ch'i dinóol cheeł da.

Neeznáá Góne' Yisdzohígíí

T'áá ájíltsoh bee há'ahóót'í' t'áá aheel t'éego diné bináál há baahwinit'iígo doo háájída ach'íhjí nilíígíí bináál éí há yaa nídáast'iidgo yee nidahodoo'áál bee há ahoot'ígíí dóó bee hóholnígíí dóó ha'át'ííshií awáalyahjí bee hak'ehást'ahígíí.

Ła' Ts'áadah Góne' Yisdzohígíí

Tsídí t'áá' ajiłtsoh hak'ihodiit'ánígíí doo ajit'įį́go hanitsáhákees nléí bee hasáanii bee hahwinist'iin doo indah t'áá' aaníí' aájít'įį́go beehwééhozingo bee ach'aah hazhdoodzihígíí áłtso ájíílaago.

T'áá háiidah doo t'áá'anííájít'įį́go bee hak'iho doot'ah da doo ájít'įį́go. T'áá doo ajiit'įį́go bee hak'éhest'ahgo kéyah t'áá nahwiiz'áandęę́' dóó tówonanidí bibeehazáanii k'izhníti' ho'di'níigo áhoodzaa yęę́dąą́'. Áádóó ałdó' bee haz'áanii yee nihodoo'áałígíí doo biláahgo yee há ni'hodoo'ááł da.

Naakits'áadah Góne' Biyi' Yisdzohígíí

T'áá héiida bił haz'ánígíí bá' áłchínííní dah bighan dah doo háii t'áaodah éíí baa tií'doodáałdah. T'áá ajiłtsoh bee haz'ąánii bik'ehgo bee háhóchií.

Taa'ts'adah Góne' Biyi' Yisdzohígíí

T'áá ajiltoh éí t'áá hozhnizingóó nijigháago dóó haghan azhoolíílgo bee há haząí

T'áá ajiłtsoh éí kéyah bii' hájinéehgo bee há haząíáádóó t'áá hohakéyah bíí' yah'aníjíneehgo ałdó' beeháhaząí

Diíts'áadah Góne' Biyi' Yisdzohígíí

T'áá ajiłtsoh náánałahji kéyah biish dínóochéełgo doo atihodooníiłgo bee há hazaí

Ákondi díí béehaząą́nígíí éí doo choidoo'įį́ł da awáalyahji naazt'i'ígíí bik'eezhoochééłgo. Áádóó áłdo' kéyah t'aasi'ąą́ńdęę́ beheehaząą́nii biłiisihgo éí doo choii' doo'įį́łda.

Ashdla'ts'áadah Góne' Biyi' Yisdzohígíí

T'áá ajiltsoh doone'é jílínígíí bee háhaz'aí.

Héiídah éií dóone'é nilínígií doo bąąh doot'įį́łdah.

Hastąąts'áadah Góne' Biyi' Yisdzohígíí

Diné dóó sáanii neeyánígíí ádóone'é nilígíí dóó be'oodlą' eíí doo bich'ąáhgo adooyehgo báhazą.´ Ałts'ąájí aheełt'éego áhé'eskeh beehaz'ąánii bik'ésti' áádóó ba'áłchiní hoodoołeelgo bee báhazą´ áádóó áłts'á'ít'aashgo bee bá ahoot'i'.

Ahidii' aashígíí áłts'aaji t'áábiniik'ehgo áłhaadoot'ash.

Hooghan haząą́doo éí iiná hadahaazt'i' dinétahjį dóó beehaząą́nii baanchį'.

Tsosts'idts'áadah Góne' Biyi' Yisdzohígíí

T'áá ájíłtsoh kéyah t'áá adiighahágó hweehodooleełgo bee háhaz'ą´doodaii' díkwíjílt'éegodah kéyah dajóta'go beeháhaz'ą´.

Heíídah éí t'áadoo biniinaanígó kéyah doo bighah doot'ááł dah.

Tseebííts'áadah Góne' Biyi' Yisdzohígíí

T'áá ájíłtsoh bee ba'ahóót'i' t'áá hó adahnahojit'áago dóó nitsijikeesgo dóó hwe'oodlą' hólóogo díí bee há'ahoot'i'ígíí naanáłahji' hwe'oodlą'ígíí bee'izhdidoo'gáałgo bee haz'ą́. Dinétahjí hwe'oodlą'ígíí bee hwééhozín doo áádóó bee nazhnitin doo. Áádóó ałdó' áájíbá hozhdísin doo.

Nahast'éíts'áadah Góne' Biyi' Yisdzohígíí

T'áá ájíłtsoh t'áadoole'é baa ntsíjíkeesgo bee hazdoodzihgo bee háhaz'ą.´ Díí baa ntsíjíkeesígíí éí héídah doo háni' iidoolííłda. Áádóó bikah nazhnitáago dóó nízhdiiláago bee hadeesdzih jinizingo béésh halne'é, naalkidídah doodaii' naaltsoos biyi'ji' bee hazdoodzihgo bee háhaz'ą.´

Naadíín Góne' Biyi' Yisdzohígíí

T'áá ájíttsoh atah nijídleehgo dóó áthitdajidliígo bee háhaz'aí

T'áá héidah éi doo iinizingo doo atah doolt'eeldah.

Naadiin Ła' Góne' Biyi' Yisdohígíí

T'áá ajiłtsoh bee há'ahóót'į' hakéyah biwááshindoon atahjílįį́go doodaii' naat'áanii ninádaji'niłgo.

T'áá ajiłtsoh aheełt'éego há'ahóót'i' hakáh ana'áw'o' dooleeł hakéyah bi'yi'di.

Naadiin Naakí Góne' Biyi' Yisdzohígíí

T'áá ajiłtsoh diné bitah jílínígíí bee há ahóót'í' bee haa'ahayąą dooleełígíí díí t'áá át'é kéyah dahsi'ánígíí doo nahasdzáán yee áłkáh ánájahígíí bá bóhoneedzánígíí há'at'ííshįí bee hólonígíí yee adoolwoł béeso dah, áádóó bee a'dooníłígíí binahji' yee ílijígo ádaantsíkees dooleeł t'áá bi sizínígíí yee hádidoo'nííł.

Naadiin Táá' Góné Biyi' Yisdzohígíí

T'áá ajiłtsoh ndazhdoolnishgo bee hahaz'ą, t'áá hó naanish jinízínígíí, t'áá hó naanish hoł yá'át'ęéhéígíí díí naanish adinígíí bits'ąą áhát'į.

T'áá ajiłtsho t'áadoo ho'dool chi'įḋį´aheełt'éego hach'į'ní'iilyéedoo naanishígíí bííghahgo.

T'áá ajiłtsoh ndajilnishígíí bee há ahoot'i beełt'eego hach'i' ni'iily'éego binahji' t'ááhó dóó há áłchini yee hináadoo bilá' ashdla'ii bąąh ilinígí' át'áo áádóó bi'óhjinéelánígíí há biidoot'ááł áhót'éédąą' diné bee bíkáh aná'áwo' adęę'.

T'áá ajiłtsoh éí bee há ahóót'i' naanish yee da'ahótą'ígíí atah hazhdidooliiłgo dóó bee atah jidooghááłgo t'ááhó jizinígíí bee adaa'áhojilyąą́ doo biniyé.

Naadiin Díí' Góne' Biyi' Yisdzohígíí

T'áá ajiłtsoh bee há ahóót'i' haazhdoolyihgo dóó níík'eh njigháadoo áádóó naanish ahee'iikeedígíí bee ha'hazáánígíí át'áo nijiłnishdoo dóó ła' ajidah doo na'anishgo bee hoo' aahgo t'áá biniyé hach'i' azláadooleeł.

Naadiin Ashdla' Góne' Biyi' Yisdzohígíí

T'áá ájiłtsoh bee há ahóot'i' bik'ehgo' iiná azhdoołííłígíí t'áá hó hats'íís yineeląńígíí dóó ha'áłchinį t'áá hooltą'go. Jó éí ch'iyáán lá, éé' lá, hooghan lá, dóó azee' ál'įį́jí bee aa'áháyánígíí lá dóó diné bee bíka'ánawo' dęę́áádóó bee há ahoot'i' háadidah naanish ásdiingo nát'ąą́bee aa' áháyánígíí t'áá hólóodoo, azhąśhiį́dajitsaah ndi dóó hach'i'anáhoot'i' ndi, bił hijiináanii hąą 'ádin silįį́goda áádóó są́jizhlįįgo doodaii' hwe'iina' bi'oh silįį́go t'áadoole'é bits'ąą́doo t'áá hó hwe'iina' doo bee hóhólnįįh da silįįgo dah.

Amá jiliígo dóó áłchíní jiliígo bee há ahoot'i' haa' ahayąą́doo áádóó háká ana'áwo'doo. Áłchíní t'áá ajiłtsoh bimá dóó bizhé'é aheeskéego bi'dizhchínígíí doodai bimá dóó bizhé'é doo aheeskéego bi'dzhchínígíí da t'áá ajiłtsoh éí dinétahgí haa hastihgo bee ák'i hozhdoodliít.

Naadiin Hastąą Góne' Biyi' Yisdzohígíí

T'áá ajiłtsoh íízhdoołtahgo bee ha'ahoot'i'. Ałchíní t'óó ha' ałtáádoo t'áájiik'e 'íidoołtah. Ałchíní yázhí éí t'áá íyisí t'áá íídoołtah. Naanish bóhoo'aah baa da'ólta' dahólǫǫ doo áádóó hódahgo da'ołta'ígíí dahólǫǫ doo t'áá ałtsoníbá áádóó hodahgo óltaígíí ałdo' bizhneelą´nígi át'áo iizhdoołtah.

Olta' éí hóloódoo bila' asdla'ii yee hadidooníłíji' áádóó yee bidziildoo binahjí' bee há adahazt'í'ígíí yá hodisin doo. Díí éí yee ak'i'diitąádoo bee ha'jólníídoo t'aa áłtsojí' k'eh bijiníí doo náánáła' dóone'é dóó óodlání danilinígíí. Díí binahjį´t'éí yá kéyah áłhii' sinilígíí t'áadoo iits'á'í ałyił dandlįį́doo.

Ámá dóó ázhé'é éí áłtsé aląáji' bee bá ahoot'i' bá' áłchíní yaa iidoołtahígíí yee yáh hadoozih.

Naadiin Tsostsid Góne' Biyi' Yisdzohígíí

T'áá ajiltsoh bee há'áhoot'i' t'áá hózhnizinji' atah bilkeehojit'iínígíí bil iiná azhdoolííl, bina' ach'ąąh dóó lahdóó bee ázhdoolwol bee naas bee idahwiidoo' álígíí bee ák'ihwiizhdoodlííl

T'áá ajiłtsoh bee há áhoot'i' doo álįį́nii dóó á'ł'inígíí bee aa'áhyąągo éí heishíí iłííshjání ííyiilaaígíí bizhi' bikáadoo.

Naadiin Tseebíí Góne' Biyi' Yisdzohígíí

T'áá ajiłtsoh beehá áhoot'i' diné áłąą́át'égo dóó nahasdzáán t'áá si'áándéé bibeehazą́díí kwé'é bee ha'oodzí'ígíí t'áá át'é bee baa' ákohoniidzíí doo.

Naadiin Náhast'éí Góne' Biyi' Yisdzohígíí

T'áá ajiłtsoh biłkééhojit'ínígíí éí łahdóó naanish bee'aká azhdoolwoł t'áá hwozhnízíngo. Díí binahji t'áá' hójizínígí bee hazhdidooniił.

Díí bee há ahóót'i'ígíí dóó t'áá hwozhnizinji bee ndoo'nishgo éí t'áá ła'í jínítínígo bee hóholnííh beehaząąnii yee hasáníjí' át'ehígíí, éí binahji' baa 'ákóhwiindzin dóó dilzin, náánáła' bee bá áhoot'i'ígíí dóó t'áá binizinji' át'éhígíí, éí bik'ehgo áda' ada' alinígíí t'áa ałtsoní diné bá át'é.

Díí adahazt'i'ígíí dóó t'áániik'eh na'adáhígíí éí díí kéyah ałhii'sinílígíí binyé ályaa éí bibehaząánii doo bee al'ąą' á'téedah dooleel.

Tádíín Góne' Biyi' Yisdzohígíí

Díí kwe'é ha' oodzi'ígíí éí heit'áo dah nááná ła' kéyah da si'ąńíígíí doodaíí' dahjookahígíí doodaii' ła'jizi'éí doo heit'áo dah ha'oodzígíí jidoołchoołda.